

INFORMATOR O PRAWIE SPADKOWYM OBOWIĄZUJĄCYM W POLSCE

Zachowek, uznanie za niegodnego dziedziczenia. Podatek od dziedziczenia.

Niniejszy informator ma na celu przedstawienie podstawowych zagadnień związanych z przywołanym tematem i powstał w ramach realizacji zadania edukacji prawnej realizowanej w 2021 r. przez Instytut Aktywizacji Regionów.

Spis treści

I. Zachowek	3
II. Uznanie za niegodnego dziedziczenia	3
III. Podatek od dziedziczenia	3
IV. Adresy i telefony	5

I. Zachowek

Zstępny, małżonkom i rodzicom spadkodawcy pominiętym w testamencie należy się zachowek. Wysokość należnego zachowku opiewa na połowę wartości udziału spadkowego jaki by przypadł uprawnionemu przy dziedziczeniu ustawowym. Jeżeli natomiast uprawniony do zachowku jest trwale niezdolny do pracy albo jest małoletni, wówczas zachowek wynosi dwie trzecie wartości udziału spadkowego.

Roszczenie z tytułu zachowku przechodzi na spadkobiercę osoby uprawnionej do zachowku tylko wtedy, gdy spadkobierca ten należy do osób uprawnionych do zachowku po pierwszym spadkodawcy. Roszczenie o zachowek nie przysługuje osobie, która:

- została wydziedziczona,
- została uznana orzeczeniem sądu za niegodną dziedziczenia,
- odrzuciła spadek,
- zawarła ze spadkodawcą umowę o zrzeczeniu się dziedziczenia,
- pozostawała ze spadkodawcą w separacji,
- przeciwko której spadkodawca przed śmiercią wystąpił do sądu o orzeczenie rozwodu lub separacji z jego winy, a żądanie to było uzasadnione.

Roszczenia uprawnionego z tytułu zachowku oraz roszczenia spadkobierców o zmniejszenie zapisów zwykłych i poleceń przedawniają się z upływem lat pięciu od ogłoszenia testamentu.

II. Uznanie za niegodnego dziedziczenia

Spadkobierca może być uznany przez sąd za niegodnego dziedziczenia, jeżeli:

1. dopuścił się umyślnie ciężkiego przestępstwa przeciwko spadkodawcy;
2. podstępem lub groźbą nakłonił spadkodawcę do sporządzenia lub odwołania testamentu albo w taki sam sposób przeszkodził mu w dokonaniu jednej z tych czynności;
3. umyślnie ukrył lub zniszczył testament spadkodawcy, podrobił lub przerobił jego testament albo świadomie skorzystał z testamentu przez inną osobę podrobionego lub przerobionego.

Co istotne żądanie uznania spadkobiercy za niegodnego sąd rozpoznaje w procesie. Oznacza to, że aby doprowadzić do uznania spadkobiercy za niegodnego, trzeba wnieść do sądu pozew przeciwko niemu. Spadkobierca niegodny zostaje wyłączony od dziedziczenia, tak jakby nie dożył otwarcia spadku. W jego miejsce wstępują inni spadkobiercy, którym przypada udział spadkowy spadkobiercy niegodnego, a niegodny spadkobierca nieodwracalnie traci wszelkie prawa do spadku.

III. Podatek od dziedziczenia

Nabywanie spadku w drodze dziedziczenia ustawowego, otrzymanie zapisu zwykłego, zapisu windykacyjnego, polecenia testamentowego, a także otrzymanie zachowku podlega opodatkowaniu podatkiem od spadków.

Wysokość podatku ustala się w zależności od grupy podatkowej, do której zaliczony jest nabywca spadku, a zaliczenie do danej grupy podatkowej następuje według osobistego stosunku nabywcy do osoby, od której lub po której zostały nabyte rzeczy i prawa majątkowe.

Ustawa od spadków i darowizn przewiduje trzy grupy podatkowe, do których zaliczane są następujące osoby:

I grupa - małżonek, zstępni, wstępni, pasierb, zięć, synowa, rodzeństwo, ojczym, macocha i teściowie; II grupa - zstępni rodzeństwa, rodzeństwo rodziców, zstępni i małżonkowie pasierbów, małżonkowie rodzeństwa i rodzeństwo małżonków, małżonkowie rodzeństwa małżonków, małżonkowie innych zstępnych;

III grupa – inni nabywcy.

Opodatkowaniu podlega nabycie przez nabywcę, od jednej osoby, własności rzeczy i praw majątkowych o czystej wartości przekraczającej:

- 1) 9637 zł - jeżeli nabywcą jest osoba zaliczona do I grupy podatkowej;
- 2) 7276 zł - jeżeli nabywcą jest osoba zaliczona do II grupy podatkowej;
- 3) 4902 zł - jeżeli nabywcą jest osoba zaliczona do III grupy podatkowej.

Podatek oblicza się od nadwyżki podstawy opodatkowania ponad kwotę wolną od podatku, według następujących skal:

Kwoty nadwyżki w zł		Podatek wynosi
ponad	do	
1) od nabywców zaliczonych do I grupy podatkowej		
	10 278	3%
10 278	20 556	308 zł 30 gr i 5% nadwyżki ponad 10 278 zł
20 556		822 zł 20 gr i 7% nadwyżki ponad 20 556 zł
2) od nabywców zaliczonych do II grupy podatkowej		
	10 278	7%
10 278	20 556	719 zł 50 gr i 9% od nadwyżki ponad 10 278 zł
20 556		1644 zł 50 gr i 12% od nadwyżki ponad 20 556 zł
3) od nabywców zaliczonych do III grupy podatkowej		
	10 278	12%
10 278	20 556	1233 zł 40 gr i 16% od nadwyżki ponad 10 278 zł
20 556		2877 zł 90 gr i 20% od nadwyżki ponad 20 556 zł

Podatkowi nie podlega:

1. nabycie własności rzeczy ruchomych znajdujących się na terytorium RP lub praw majątkowych podlegających wykonaniu na terytorium RP, jeżeli w dniu nabycia ani nabywca, ani też spadkodawca nie byli obywatelami polskimi i nie mieli miejsca stałego pobytu lub siedziby na terytorium RP;
2. nabycie w drodze spadku, zapisu windykacyjnego praw autorskich i praw pokrewnych, praw do projektów wynalazczych, znaków towarowych i wzorów zdobniczych oraz wierzytelności wynikających z nabycia tych praw;
3. nabycie w drodze dziedziczenia środków z pracowniczego programu emerytalnego;
4. nabycie w drodze dziedziczenia środków z pracowniczego planu kapitałowego;
5. nabycie w drodze spadku środków zgromadzonych na rachunku zmarłego członka otwartego funduszu emerytalnego;
6. nabycie w drodze spadku środków zgromadzonych na indywidualnym koncie emerytalnym oraz na indywidualnym koncie zabezpieczenia emerytalnego;
7. nabycie w drodze spadku kwoty składek zewidencjonowanych na subkoncie, o którym mowa w art. 40a ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych.

Najbliższej rodzinie spadkodawcy (małżonkowi, zstępnym, wstępnym, pasierbom, rodzeństwu, ojczymowi i macosze) przysługuje zwolnienie (ulga) pod warunkiem, że w ciągu 6 miesięcy zgłosi właściwemu naczelnikowi urzędu skarbowego na odpowiednim formularzu fakt otrzymania spadku.

IV. ADRESY I TELEFONY

GDAŃSK

1. Sąd Rejonowy Gdańsk-Południe w Gdańsku ul. 3 Maja 9A, 80-802 Gdańsk
Wydział XII Cywilny
- Informacji udziela Biuro Obsługi Interesantów: tel. 58 32 42 550
- Czytelnia Akt tel. 58-32-42-816, pokój F0.20B
e-mail: czytelnia-3m@gdansk-poludnie.sr.gov.pl
2. Sąd Rejonowy Gdańsk-Północ w Gdańsku ul. Piekarnicza 10, 80-126 Gdańsk
- Informacji udziela Biuro Obsługi Interesantów (58) 32-13-700
- Czytelnia Akt tel. (58) 32-13-851
3. Sąd Okręgowy w Gdańsku - II Wydział Cywilny Rodzinny ul. 3 Maja 9A, 80-802 Gdańsk
- Informacji udziela Biuro Obsługi Interesantów: tel. 58 32-42-813 lub 842
E-mail: informacja3maja@gdansk.so.gov.pl
- Czytelnia akt – zamawianie akt i ustalenie terminów: Budynek przy ul. 3 Maja 9a, 80-802 Gdańsk - pokój nr F0.20B - tel. 58-32-42-816

4. Sąd Apelacyjny w Gdańsku Wydział I Cywilny 80-803 Gdańsk, ul. Nowe Ogrody 28/29

- Informacji udziela Biuro Obsługi Interesantów: (58) 3238 524 - informacje w sprawach cywilnych

- Czytelnia akt – zamawianie akt i ustalenie terminów: (58) 3238 631 - czytelnia akt oraz e-mail: boi@gdansk.sa.gov.pl

5. Opiniodawczy Zespół Sądowych Specjalistów

ul. Piłsudskiego 10, 80-802 Gdańsk, pok. 312, 313

email: ozss@radom.so.gov.pl

tel. (48) 677 68 44

Opiniodawcze zespoły sądowych specjalistów działają w sądach okręgowych, a ich zadaniem jest sporządzanie opinii, na zlecenie sądu lub prokuratora, w sprawach rodzinnych i opiekuńczych oraz w sprawach nieletnich, na podstawie przeprowadzonych badań psychologicznych, pedagogicznych lub lekarskich. Zespoły na zlecenie sądu prowadzą także mediacje, przeprowadzają wywiady środowiskowe w sprawach nieletnich oraz prowadzą poradnictwo specjalistyczne dla małoletnich, nieletnich i ich rodzin. Zespoły mogą współdziałać z placówkami wykonującymi orzeczenia sądu. W skład zespołu wchodzi specjaliści w zakresie psychologii, pedagogiki, pediatrii, medycyny rodzinnej, chorób wewnętrznych, psychiatrii oraz psychiatrii dzieci i młodzieży.

6. POLSKIE CENTRUM MEDIACJI Oddział Trójmiasto, al. Piastowska 89, 80-363 Gdańsk, tel. 661 618 804; e-mail: pcmtrojmiasto@gmail.com; www.mediacja3miasto.pl,

Adres do korespondencji: UP Gdańsk 5, ul. Stary Rynek Oliwski 18, 80-305 Gdańsk, Skr. Poczтовая 21

7. GDAŃSKIE CENTRUM MEDIACJI przy FUNDACJI INICJATYW SPOŁECZNIE ODPOWIEDZIALNYCH ul. Gdyńskich Kosynierów 11, 80-866 Gdańsk, www.fiso.org.pl

e-mail: biuro@fiso.org.pl, tel. 58 322-31-49, 517 355 066

8. Centrum Mediacji przy Okręgowej Izbie Radców Prawnych w Gdańsku ul. Nowe Ogrody 35, 80-803 Gdańsk tel./ fax 58 302-97-28

e-mail: mediacje@oirp.gda.pl, www.oirp.gda.pl

9. Ośrodek Mediacyjny przy Izbie Notarialnej w Gdańsku; ul. Władysława Jagiełły 10, 81-757 Sopot; tel. 58 551 63 55, 58 551 50 98; fax: 58 551 50 97; e-mail: mediacje@gdin.pl; www.gdin.pl/mediacje